

Langetermijnvisie op de vaarwegen en de bereikbaarheid van Friese binnenhavens

Context

Deze visie is een antwoord op de vraag van Provinciale Staten (PS) van 12 april 2017 (bij een commissie vergadering), om te komen tot een visie op de Friese vaarwegen voor beroepsgoederenvervoer. Tegelijkertijd is gevraagd om de maatregelen die voortvloeien uit de visie voor te leggen, zodat PS in de vergadering van 20 juni 2018 ook hier besluiten over kunnen nemen.

Gedeputeerde Staten van Fryslân stellen PS voor de in dit stuk beschreven visie als beleidsmatig uitgangspunt ('stip op de horizon') te hanteren bij (toekomstige) besluiten over de vaarwegen voor beroepsgoederenvervoer.

Visie, in 2050...

1. ...staat Fryslân voor een sterke, duurzame economie waarin bedrijvigheid, transport, recreatie en natuur met elkaar in balans zijn.

De kern van de visie op de bereikbaarheid van binnenhavens is dat er in de provincie Fryslân verschillende activiteiten, ambities en waarden zijn, die allemaal om ruimte vragen, en die ook allemaal op een goede manier naast elkaar kunnen bestaan. Dat wil niet zeggen dat er geen keuzes gemaakt hoeven te worden, maar het geeft wel aan dat er een goede en veilige balans moet bestaan tussen harde economische activiteiten en zachte omgevingskwaliteiten.

2. ...is er voldoende capaciteit op bedrijventerreinen en in het vaarwegennetwerk voor klasse Va activiteiten.

Er is behoefte aan activiteiten waarbij grote hoeveelheden grondstoffen en bulkproducten worden getransporteerd en verwerkt. Denk bijvoorbeeld aan betoncentrales en opslag en distributie van veevoer. Die activiteiten zijn nodig om vanuit Friesland de concurrentie aan te kunnen met andere provincies en landen. Dat betekent dat hier op bedrijventerreinen ruimte voor moet zijn. Daarbij zullen activiteiten uit de categorieën 'circulaire economie' en 'biobased' de vraag naar schoon vervoer over water alleen maar doen toenemen. Dat in combinatie met de groei van de omvang van binnenvaartschepen (klasse Va), betekent dat ook de vaarweg geschikt moet zijn om de activiteiten op de bedrijventerreinen te faciliteren. Met voldoende capaciteit op zowel de bedrijventerreinen als in het vaarwegennetwerk voor

klasse Va activiteiten heeft Friesland een sterke duurzame (internationale) concurrentiepositie.

3. ...is er een robuuste hoofdstructuur voor goederenvervoer over water.

De binnenvaart is belangrijk voor Friesland en moet ook goed worden gefaciliteerd. Dat betekent dat het systeem van beroepsvaarwegen niet mag uitvallen op het moment dat er onderdelen uit het systeem falen. Als er storingen zijn in bruggen of sluizen, of er knelpunten zijn op het vlak van beheer en onderhoud moeten de economische activiteiten wel door kunnen gaan. Daarvoor is een robuust netwerk nodig, wat wil zeggen dat het betrouwbaar, beschikbaar en redundant is. De kunstwerken moeten dan ook afgestemd zijn op de eisen van de scheepsklassen. Er zijn omvaarroutes beschikbaar zodat economische locaties op meerdere manieren bereikbaar zijn. De ambitie is dat in 2050 de kunstwerken zijn afgestemd op het gebruik. Dat houdt in dat alle resterende kunstwerken in de vaarwegen qua breedte en diepgang voldoende profiel hebben om geschikt te zijn voor de geldende vaarwegklasse Va. Nieuwe kunstwerken worden allemaal meteen conform dat profiel aangelegd. Wachttijden zijn beperkt tot een minimum en de capaciteit is op orde.

4 ...heeft elke binnenhaven een passende bereikbaarheid.

Binnenhavens zijn een belangrijk onderdeel van de economische infrastructuur van Fryslân. Ze een belangrijke schakel in de Friese economie als het gaat om grootschalige goederenstromen, en de aanvoer, afvoer en verwerking van bulk (bijvoorbeeld veevoer, puin, grondstoffen) en containers.

Niet iedere economische activiteit heeft klasse Va binnenvaart nodig en niet iedere haven hoeft met klasse Va vaarwegen te worden ontsloten. Belangrijk is wel dat het bereikbaarheidsprofiel van de binnenhavens is afgestemd op de toekomstige economische activiteiten, en andersom. Met betrekking tot de binnenhavens zijn er verschillende profielen te onderscheiden, waaronder:

- Bulk of container
- Klasse IV of Va
- Duwbakken toepassing
- Aansluiting op fly-by terminal

De bulkpotentie van een binnenhaven is bepalend voor het al dan niet opwaarderen van de toeleidende vaarweg. Beroepsvaarwegen worden dus alleen geschikt gemaakt voor klasse Va-schepen wanneer dit op basis van de bulkpotentie van een binnenhaven economisch interessant is. Dat houdt in dat niet elke binnenvaarweg zonder meer geschikt wordt gemaakt voor klasse Va-schepen.

5. ...hebben recreatie en natuur een gelijkwaardige positie ten opzichte van de binnenvaart, en is er voldoende veilige ruimte voor iedereen.

De ontwikkelingen in de binnenvaartsector kunnen op gespannen voet komen te staan met recreatie en natuur, bijvoorbeeld op plekken waar binnenvaart en recreatievaart gebruik maken van dezelfde vaarweg of waar beroepsvaarwegen natuur- en/of recreatiegebieden doorsnijden. Recreatie en natuur zijn net zulke belangrijke waarden voor Friesland als de binnenvaart, en veilig kunnen varen is een randvoorwaarde voor de aantrekkelijkheid van Friesland voor zowel recreanten als binnenvaartschippers. In 2050 zijn binnenvaart en recreatievaart daarom ontvlochten waar het moet en kruisen ze veilig waar het kan. Waar binnenvaart en recreatievaart samen varen is de intensiteit van de binnenvaart laag, zijn de vaarwegen overzichtelijk en ruim, en is er een vaargeul voor allebei.

6. ...werken overheden en bedrijven samen aan de optimale benutting van het vaarwegensysteem.

Het Rijk, de provincie, het Wetterskip en de havengemeenten plannen in 2050 gezamenlijk hun beheer- en onderhoudsactiviteiten, met oog voor de vaarweggebruikers en met als doel het minimaliseren van (faal)kosten.

Ondernemers zijn in staat hun transportkosten te beperken doordat zij kunnen kiezen voor de meest optimale (combinatie van) modaliteiten.

7. ...hebben investeringen in de vaarwegen werk met werk gemaakt.

Het is belangrijk dat als er investeringen worden gedaan in het netwerk, er ook wordt gekeken of er aanpalende kansen kunnen worden verzilverd. Daarom wordt verder gekeken dan alleen naar de primaire opgave. Investeringen in de vaarwegen hebben in 2050 een maximaal vliegwieleffect gehad voor aanpalende ruimtelijke beleidsterreinen. Er is breed gekeken naar de betekenis van het water voor de ruimtelijke structuur van Friesland.

Daardoor zijn er maximaal meekoppelkansen verzilverd en nevendoele gerealiseerd op het gebied van waterveiligheid, klimaat, waterkwaliteit, landbouw, natuur en recreatie. Hierbij wordt prioriteit gegeven aan meekoppelkansen die kunnen rekenen op cofinanciering.